

## „Drugie życie”

### UWAGI WSTĘPNE

Badania dotyczące tzw. drugiego życia zostały przeprowadzone w latach 1969—1970 w ramach prac Zespołu Badania Norm Społecznych i Patologii Życia Społecznego Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Publikowane w tym tomie artykuły stanowią próbę podsumowania socjologicznych aspektów przeprowadzonych badań. Badania te nie pretendują do całkowitego i adekwatnego opisu zjawisk, które zazwyczaj określa się jako „drugie życie”. Przeprowadzone badania zdążyły do realizacji następujących zamysłów: uzupełnienie dotychczasowej wiedzy pedagogicznej i psychologicznej socjologicznymi aspektami „drugiego życia”; porównawcze zbadanie zakładów różnego rodzaju (wychowawczych, poprawczych, karnych) w celu uzyskania diagnozy dotyczącej nasilenia zjawisk „drugiego życia” w rozmaitych systemach izolacji; podjęcie prób wyjaśnienia podstawowych przejawów opisanych zjawisk i w końcu — przygotowanie dostatecznych i racjonalnych podstaw do znacznego ograniczenia funkcjonowania „drugiego życia”, a nawet jego eliminacji.

Przeprowadzonym badaniom, prócz względów z zakresu pedagogiki społecznej, przyświecały także względy czysto teoretyczne: zjawisko „drugiego życia” to w zasadzie, dla nauk takich, jak socjologia, pedagogika, psychologia — terra incognita. Uzyskane rezultaty, być może, pozwolą na bardziej pełne opisanie patologicznych i niepatologicznych zjawisk związanych z „drugim życiem” i dokładniejsze ich zrozumienie, co miało by pewne znaczenie również dla etyki.

Wiele jest analiz ukazujących funkcjonowanie norm moralnych w rozmaitych środowiskach, które nie mają charakteru odbiegającego od normalnego. Stosunkowo mało jest analiz, które zajmują się życiem moralnym w sytuacjach wyjątkowych w skali grup społecznych, a więc i w sytuacjach objętych mianem „drugie życie”.

Adam Podgórecki

## „Подспудная жизнь”

### ВСТУПИТЕЛЬНЫЕ ЗАМЕЧАНИЯ

Исследования так называемой „подспудной жизни” были проведены в 1969—1970 годах в круге работ Коллектива Исследования Общественных Норм и Патологии Общественной Жизни Института Социологии Варшавского Университета. Публикованные статьи, печатаны на польском языке, представляют попытку указать итоги социологических аспектов проведенных исследований.

Проведенные исследования стремились к осуществлению следующих замыслов: дополнения существующих до сих пор педагогических и психологических знаний — социологическими аспектами „подспудной жизни”; сравнительного исследования разнородных учреждений (воспитательных, исправительных, наказательных) с целью приобретения диагноза касающегося напряжения явлений „подспудной жизни” в различных системах изоляции; попыток выяснения основных симптомов описанных явлений и наконец приготовление достаточных основ для значительного ограничения функционирования „подспудной жизни” или ее элиминации.

Целью проведенных исследований, кроме отношения к сфере общественной педагогики, были также отношения чисто теоретические: явление „подспудной жизни” в основе для таких наук как социология, педагогика, психология — *terra incognita*. Полученные результаты позволят может быть, на полнейшее описание патологических и непатологических явлений связанных с „подспудной жизнью” и более подробное их понимание, это имело бы некое значение также и для этики.

Много есть анализов указывающих функционирование моральных норм в различных средах, характер которых не отличается от нормального. Сравнительно мало есть анализов занимающихся моральной жизнью в исключительных положениях в масштабе общественных групп, а именно также в положениях охваченных названием „подспудная жизнь”.

Адам Подгурецки



## „The hidden life”

### PRELIMINARY REMARKS

*Investigations on what is called “hidden life” were carried out in 1969—1970 by the Research Group for Social Norms and Pathology of Social Life in the Sociological Institute of Warsaw University. In the articles published in this volume in Polish the authors try to sum up the sociological aspects of the investigations.*

*The investigations do not claim to describe in a full and adequate way all phenomena that are generally called “hidden life”. The following was to be achieved: the completion of the present pedagogical and psychological knowledge with respect to the sociological aspects of the “hidden life”, comparative studies of various institutions (educational, penitentiary, criminal) with a view to formulate a diagnosis about the intensity of “hidden life” in different systems of isolation, the explanation of the fundamental manifestations of the described phenomena, and, at last, the preparation of sufficient and rational grounds for a considerable limitation of the “hidden life” or for its elimination.*

*Apart from aspects of social pedagogy, the discussed investigations have also had purely theoretical aspects. The phenomena of the “hidden life” are in principle an unknown territory in such domains of knowledge as sociology, pedagogy, and psychology. Perhaps the results obtained will permit to describe more fully the pathological and non-pathological events connected with the “hidden life” and to understand it better than hitherto. This may also be of some importance for ethics.*

*It should be added that there are many analyses of the functioning of moral norms in different environments, the character of which is not far from normal. But there are few analyses of moral life in exceptional situations, as regards social groups; among them also in situations contained in the term “hidden life”.*

Adam Podgórecki